

HVAD?	HVORDAN?	HVORFOR?
Sædskifte	Rug kan dyrkes år efter år, men kvitterer for en sanerende forfrugt.	Ved kontinuerlig dyrkning af vinterrug kan der være en vis udbyttedepression på grund af angreb af goldfodssyge. Der er også en forøget risiko for knækkefodssyge ved rug i monokultur, men i praksis har der været stabile udbytter ved kontinuerlig dyrkning af rug.
Sortsvalg	Vælg en sort med god stråstivhed og resistens mod brunrust, skoldplet og meldug.	Se sorterens modtagelighed på sortsinfo.dk . Sortsvalget er ofte et kompromis, hvor der udover at tage stilling til resistens, også skal vurderes på egenskaberne: udbytte, foderværdi, vinterfasthed og stråstivhed.
	Vælg en hybridsort, hvis udbytteneiveauet på ejendommen er over 40-50 hkg pr. ha.	Hybrideffekten giver et merudbytte på 10-30 pct.
	Vælg en pollenplus-sort, hvis du dyrker hybridrug.	Minimerer risikoen for meldrøjer.
Såsæd	Anvend altid indkøbt udsæd af hybridsorter. Ved en konventionel sort, kan egen udsæd anvendes, hvis den renses og undersøges for bejdsebehov.	Hybrideffekten tabes ved brug af egen udsæd. Hvis du bruger egen udsæd af konventionelle sorter, skal kornet renses, så ukrudtsfrø undgås. Kun såfremt en bejdsebehovsanalyse viser det, kan bejdsning mod svampesygdomme undlades. Husk at betale forædlerafgift ved brug af egen udsæd. Se sortsejere.dk .
Stubbearbejdning	Udfør kun stubbearbejdning, når der er problemer med gold hejre eller snegle.	Snegle er kun et problem på lerjord. Urørt stub efter høst giver størst "dødelighed" for langt de fleste ukrudtsarter.
	Ved gold hejre foretages en overlig stubbehandling i max. 4-5 cm's dybde	Stubbearbejdning er kun tilladt forud for såning af vintersæd eller i forbindelse med efterafgrøder.
Pløjning	Ved meget vintersæd reducerer pløjning mængden af græsukrudt.	Mange græsarter mister meget hurtigt spireevnen, når de er pløjet ned, derfor er pløjning godt til at reducere mængden af græsukrudt.
	Reducerer risiko for meldrøjer.	Hvis der i forfrugten har været kraftige angreb af meldrøjer, vil en grundig pløjning kunne reducere mængden af meldrøjer i det kommende år.
Såtidspunkt	Så mellem 15. september og 10. oktober. Rug er egnet til sen såning.	Rug kan sås forholdsvis sent, da væksten fortsætter helt ned til temperaturer på omkring 10°C.
	Tidlig såning giver en større buskning og dermed en større "hybrideffekt".	
	Sen såning ved meget ukrudt.	Udsættelse af såtidspunkt giver generelt mindre fremspiring af ukrudt. Det er især effektivt ved meget græsukrudt.
Udsædsmængde	Tilpas udsædsmængden efter såtidspunkt. På stiv lerjord, og hvor der er risiko for snegleangreb, bør udsædsmængden øges.	På det optimale såtidspunkt kan rug sås med 180 – 200 spiredygtige kerner pr. m ² . Ved højt ukrudtstryk øges udsædsmængden moderat. Lav udsædsmængde giver et standfast strå og reducerer dermed risiko for lejesæd.

HVAD?	HVORDAN?	HVORFOR?
Etablering	Etablér et godt ensartet såbed uden knolde.	En ensartet afgrøde sikrer jævn blomstring, som mindsker risiko for meldrøjer. Et ensartet såbed giver en bedre effekt af ukrudtsmidler med jordefekt. Snegle bliver hæmmet. Jævne marker minimerer også bomvariationen ved sprøjtning, og dermed opnås en mere ensartet dosering.
	Placér frøene i 2-3 cm's dybde.	Det er meget afgørende med en ensartet sådybde på 2-3 cm, så planterne spirer ens frem, kan buske sig bedst muligt og dermed konkurrere mod ukrudt.
Indkøb af planteværnsmidler	Lav en oversigt over ukrudtsplanter i marken i sæsonen forud for ukrudtsbehandlingen.	Da nogle midler skal udsprøjtes inden de enkelte ukrudtsarter kan erkendes, er det vigtigt af have et billede af ukrudtsbestanden fra sæsonen forud. Græsukrudt er især meget vanskeligt at bestemme i de meget tidlige stadier.
Ukrudtsbekæmpelse i efterår	Følg fremspiringen og tilpas middel og dosering i forhold til markens ukrudtsbestand.	På det optimale tidspunkt er det ikke muligt at vurdere, hvilket ukrudt der vil spire frem, derfor er det nødvendigt at dosis og middelvalg er afstemt efter det, der er fundet i marken før høst.
	Brug jordmidler, så snart sprøjtesporene kan ses.	Det optimale tidspunkt for anvendelse af sprøjtemidler i vintersæd er under ukrudtets fremspiring, dvs. stadium 10-11.
	Brug bladmidler på småt ukrudt under gode vækstforhold.	Størst effekt på ukrudtets kimbladstadium.
	Tilpas dosis efter ukrudtets størrelse og sprøjteforhold.	Hvis det optimale tidspunkt forpasses, skal dosering og middelvalg tilpasses den nye situation. Jordmidler virker bedst under fugtige forhold, men virker også tilfredsstillende under tørre forhold om efteråret.
	Begræns anvendelsen af ALS-hæmmere om efteråret til situationer, hvor det er den bedste løsning og der ikke findes et godt alternativ.	Ved bekæmpelse af agerrævehale er sulfonylurea-midler betydeligt mere effektive end andre løsninger.
Ukrudt forår	Afsæt et usprøjtet vindue for at vurdere effekten.	Et usprøjtet vindue giver muligheder for at vurdere effekten af den sprøjtning, der er udført i marken og giver samtidig et billede af markens ukrudtsflora.
	Gå marken igennem i slutningen af marts og igen i slutningen af april og vurder, om der er behov for en supplerende ukrudtsbehandling. Ud fra sidste års observationer kan arealer med vanskelige græsukrudtsarter udpeges, f.eks. gold hejre og vindaks. Det kan være tilstrækkeligt med en rand- eller pletbehandling.	Ukrudtsbekæmpelsen om foråret bør ske ud fra observationer i marken. Herved tilrettes behov for bekæmpelse med mest optimale middelvalg og lavest mulig dosis. Den nødvendige effekt vurderes i forhold til sædskifte og behov for at undgå opformering af ukrudt forud for de efterfølgende afgrøder.
	Fastlæg middelvalg og nødvendig dosering med Planteværn Online, effekttabeller og anden aktuell viden.	Brug Planteværn Online, effekttabeller som værktøj til at målrette ukrudtsbehandlingen i forhold til middelvalg og nødvendig dosering.
	Brug kun ALS-hæmmere én gang om året.	Undgå at der udvikles resistens ved at skifte mellem midler med forskellig virkningsmekanisme.
Vækstregulering	Bekæmp flyvehavre ifølge lovgivningen.	Vær opmærksom på flyvehavre og foretag en kemisk behandling på de arealer, hvor lugning bliver for arbejdskrævende.
	Vurdér om der er behov for vækstregulering. Brødrug må som regel ikke vækstreguleres ifølge kontrakten.	En målrettet dyrkningsstrategi minimerer risikoen for lejesæd. Sortsvalg, udsædsmængde og deling af kvælstoftilførsel er effektive midler mod lejesæd. Tidlig såning, en mild vinter og tidlig tildeling af kvælstof øger behov for vækstregulering.
Rodukrudt	Gennemgå marken for rodukrudt som f.eks. tidsler og agerpadderokke.	Rodukrudt forekommer ofte pletvis i marken, og bekæmpelse kan begrænses til områder, hvor rodukrudtet er registreret.
	Bekæmp tidsler, padderokke og svinemælk under strækning.	Størst effekt ved bekæmpelse af rodukrudt opnås, når planterne sender saftstrømmen nedad.
	Anvend en høj vandmængde og en lav kørehastighed.	Der skal minimum anvendes 200 l vand pr. ha ved konventionel sprøjteteknik.

HVAD?	HVORDAN?	HVORFOR?
Svampe	Hold løbende marken under observation og intensivér tilsynet, når der kommer varslinger på registreringsnettet. Bekæmp svampeangreb, når bekæmpelsestærskel er overskredet.	Især brunrust kan betyde store udbyttetab selv ved relativt sene angreb.
Skadedyr	Undersøg bladskederne for trips før skridning, og udfør evt. bekæmpelse lige før begyndende skridning.	Tripsenes sugning medfører brunfarvning af bladskader og faneblade.
	Hold øje med bladlus. Samme bekæmpelsestærskel som i vinterhvede.	Bladlus er sjældent et problem i rug.
Kvik og rodukrudt før høst	Sprøjt med glyphosat i pletter, hvis der kun er behov for det.	Rodukrudt breder sig ofte mest i pletter langs hegn eller foragre, hvor pløjning ikke er udført maksimalt. Kvik er som regel et problem over hele marken, så her er det intensiteten, der er forskellig. Her vil en behandling af hele marken ofte være at foretrække.
Ukrudtskort før høst	Opdater ukrudtskort.	Gå markerne igennem og noter på markkort, i lommebog el. lign, om der er ukrudtsarter, som ikke er bekæmpet tilfredsstillende eller er nye på arealet. Kortlæg især græsser. Kortlæg også flyvehavre og rodukrudt (padderokke, tidsler).
	Noter de arter, der forekommer i sprøjtevinduer og vurder effekten af ukrudtsbekæmpelsen.	
Biodiversitet i marken	Anlæg evt. usprøjtede randzoner.	Hvis man vil fremme leveduligheder for insekter i randen af marken, er vinterrug ofte det billigste sted at lukke sprøjten i en randzone på 4-6 meters bredde, eventuelt alene ved forårs-sprøjtningen.

KONTAKT

Poul Henning Petersen, landskonsulent
 SEGES Planter & Miljø
 php@seges.dk
 +45 8740 5443 / +45 2010 2297

